

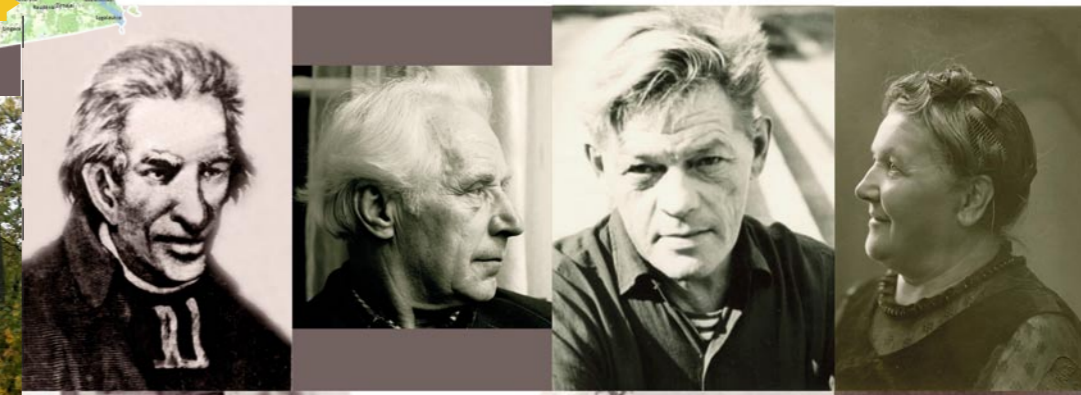
ROKIŠKIO KRAŠTO LITERATŪRINIO ŽODŽIO KŪRĖJŲ KELIAIS

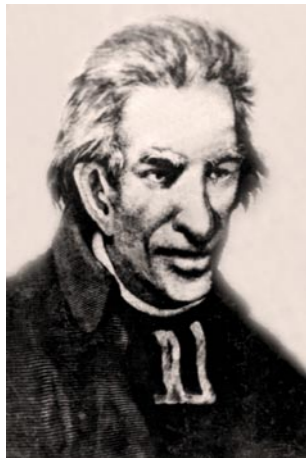


Rėmėjai:



Rengėjas:





ANTANAS STRAZDAS-STRAZDELIS (1760–1833)

Dramatiško likimo kunigas, poetas, giesmių rinkinio „Giesmės svietiškos ir šventos“ (1814 m.), laikomo pirmuoju originalios lietuviškos poezijos rinkiniu, autorius.

Strazdo gyvenimo pradžia ir pabaiga – Rokiškio krašte. A. Strazdas (Drazdauskas) gimė Astravo (dabar Margėnai) kaime, Kriaunų parapijoje, nuo 1816 m. (su pertraukomis) iki mirties 1833 m. gyveno Kamajuose. Čia ir palaidotas.

Kriaunų miestelio aikštėje esančioje skulptūrų alėjoje prie bažnyčios (2014 m., skulptorius V. Zakarka) iškilo medžio skulptūra: A. Strazdo biustas ir tekstas „Pulkim ant kelių“ senovine autentiška kalba.

Margėnuose, buvusios gimtosios A. Strazdo sodybos vietoje pastatytas paminklinis akmuo (1933 m., skulptorius A. Aleksandravičius) ir Rokiškio Juozo Keliuočio bibliotekos iniciatyva atnaujintas informacinis stendas (2015 m.). Čia vyksta Poezijos pavasario šventės, numatomi „Strazdelių“ kūrybiniai sąskrydžiai, kūrybiniai performansai, netradiciniai poezijos skaitymai.

Su juo susiję vietovės Rokiškio r.: Margėnai (Astravas), Kriaunos, Kamajai.



ANTANAS VIENAŽINDYS-VIENUŠIS (1841–1892)

Lietuvių poetas, kunigas. Vienas pirmųjų lietuvių lyrikų, palikęs rankraštinių rinkinį „Dainos“, (1894), kurio daugelis eilėraščių tapo liaudies dainomis.

Vienažindžio – tipiško aukštaičių krašto sūnaus ištakos – Anapolio palivarkas (dab. Rokiškio r.). Ši vieta 2016 m. Rokiškio Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva paženklinta Informaciniu stendu. Čia numatomi įvairūs literatūriniai susitikimai.

Su juos susiję vietovės Rokiškio r.: Anapolis.



LIUDVIKA DIDŽIULIENĖ-ŽMONA (1856–1925)

Pirmoji lietuvių beletristė moteris, didi Lietuvos mylėtoja. Liudvika Nitaitė-Didžiulienė, gimė Roblių kaime (Rokiškio r.), krikštyta medinėje Salų miestelio (Rokiškio r.) bažnytelėje. Nuo ketverių metų augo Vaitkūnuose, ant Juodžio (Dviragio) ežero kranto, šalia Salų dvaro, vėliau – Rokiškyje. 2016 m. minint L. Didžiulienės 160-ąsias gimimo metines, Rokiškio Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva, nenustačius tikslios rašytojos gimties vietos, šviesios kraštietės atminimas įamžintas Informaciniu stendu Panemunėlio glžk. stoties centrinėje aikštėje.

Su ja susiję vietovės Rokiškio r.: Roblių kaimas, Vaitkūnų kaimas, Salų miestelis, Panemunėlio glžk. stotis.

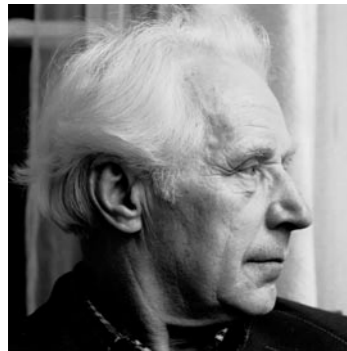


ELENA MEZGINAITĖ (1941–2005)

„Gimiau savo tėvų krašte, netoli Rokiškio. Mokiausi iš senų žmonių, savo klaidų, knygų ir teatro. O galbūt daugiausia – iš gamtos, kuri visuomet teisi“ (E. Mezginaitė) Jau seniai nebėra gimtojo namo ir Petriškių kaimo (Rokiškio r.), kur gimė talentinga poetė, žurnalistė Elena Mezginaitė, bet gimtinės ilgesys ir nuolatinis buvimo šalia jausmas lydėjo poetę visą gyvenimą. Keletą metų ji dirbo Laibgalių (Rokiškio r.) kaimo bibliotekoje, kuri buvo pirmoji jos darbovietė.

Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva nuo 2016 metų Laibgaliuose, šalia bibliotekos – jos skaitytojus sutiks ir palydės E. Mezginaitės atminimui sukurtas medžio drožinys (aut. V. Zakarka). Buvusioje Laibgalių bibliotekoje, dabar Petro ir Janinos – Patutienų sodyboje-muziejuje keletas eksponatų mena čia gyvenusią ir dirbusią poetę.

Su ja susiję vietovės Rokiškio r.: Petriškių kaimas (išnykęs), Laibgalių kaimas, Rokiškis.



LIUDAS DOVYDĖNAS (1906–2000)

Išėivijos rašytojas, Lietuvos valstybinės premijos laureatas (1936), gimęs Trumpiško kaime Rokiškio rajone.

Rašytojo gimtinę mena 1989 m. rašytojo sūnėno Vlado Dovydėno iniciatyva senojo kaimo vietoje pastatytas akmuo su užrašu „Rašytojo Liudo Dovydėno gimtinė“. 2015 m. šalia paminklinio akmens Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva pastatytas Informacinis stendas.

Rašytojas mokėsi Čedasų pradžios mokykloje (2002-2009 m. vadinosi Liudo Dovydėno vardu), kur įkurtas muziejus. 2016 m. Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva ant šio pastato laiptų pastatytas medžio drožinys (aut. G. Varnas), skirtas L. Dovydėnui.

Nuo 2010 m. Rokiškio krašte teikiama Liudo Dovydėno premija už geriausią naują lietuvišką romaną, leidyklose išleistą per praėjusius kalendorinius metus (nuo 2007 m., steigėja – Lietuvos rašytojų sąjunga, Mecenatas – L. Dovydėno sūnus Jonas Dovydėnas).

Su juo susiję vietovės Rokiškio r.: Trumpiško kaimas, Čedasai.



MATILDA OLKINAITĖ (~1921–1941)

Likimas Panemunėlio krašte (Rokiškio r.) gimusiai ir augusiai žydaitei lėmė gyventi vos 20 metų. Didžioji trumpo jos gyvenimo dalis siejasi su Panemunėlio geležinkelio stoties gyvenvietė. Čia – gražiausi M. Olkinaitės vaikystės ir jaunystės metai, čia 2017 m. Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva pastatytas stogastulpis (aut. Vidmantas Zakarka).

1941 m. vasarą Olkinų ir Jofės šeimų asmenys, kurių tarpe buvo ir M. Olkinaitė, buvo išvežti iš laikino geto-kumetyno ir sušaudyti ties Šeduikiškio ir Kavoliškio kaimų (Rokiškio r.). Ši vieta paženklinta atminimo akmeniu (iniciatoriai – asociacija „Rokiškio teatras“).

Su ja susiję vietovės Rokiškio r.: Panemunėlio glžk. stotis, Rokiškis.



ALĖ RŪTA (1915–2011)

„Iš gimtinės ilgesio visa mano kūryba“, – šiuos žodžius ištarė išėivijos rašytoja Alė Rūta (Elena Viktorija Nakaitė-Arbienė), gimusi 1915 m. Sankt Peterburge. Šeimai grįžus į Lietuvą, vaikystė prabėgo Rudžių kaime (Rokiškio r.).

Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva 2015 m. rašytojos tėviškėje, šalia išlikusio namo, pastatytas informacinis stendas, 2017 m. sužaliavęs rūtomis.

Rašytojos gimtinės vieta – Rudžių gyvenvietė, esanti netoli įspūdingo unikalios objekto – Lietuvos kultūros paminklo – Rudžių piliakalnio (datuojamas I tūkstantmečiu pr. m. e. - I tūkstantmečio pradžia) – tikėtina taps gražių renginių, kultūrinių susibūrimų vieta.

Su ja susiję vietovės Rokiškio r.: Rūdžių kaimas, Kamajai.



PAULIUS ŠIRVYS (1920–1979)

„...išėjau į didįjį vieškelį iš Degučių kaimo, kitame gale Sartų ežero [...] Išėjau ir daug kelių kelelių išvaikščiojęs, ne kartą grįžau juo [...] Graudu ir gera. Tėviškė traukia [...]“: taip apie Degučius (Rokiškio r.) rašo Paulius Širvyys – vienintelis sovietmečio poetas, virtęs legenda.

Pirmieji literatūriniai žingsniai siejami su Salų žemės ūkio mokykla (buvo įsikūrusi Salų dvaro rūmuose), kur 1939–1940 m. poetas mokėsi.

Aleksandravėlė (Rokiškio r.) taip pat mena poetą. Čia P. Širvio pirmoji pradžios mokykla (2000 m. buvo pavadinta jo vardu; 2009 m. uždaryta), miestelio centre – Pauliaus Širvio skveras, kurio centre – pastatytas ažuolinis koplytstulpis (1981 m., autorius I. Užkurnys), skirtas P. Širviui (restauruotas 2012–2013 m. Rokiškio krašto medžio drožėjo V. Zakarkos). Poetas dirbo Pandėlio miesto ir Rokiškio miesto laikraščių redakcijose. P. Širvio tėviškėje, Degučių kaime, Širvių sodybos vieta, paženklinta paminkliniu akmeniu (1986 m., autorius V. Žuklys), netoli yra unikalios kaimo kapinaitės, kuriose palaidoti poeto tėvai ir dėdė.

Degučiuose, prie paminklinio akmens nuo 2012 m. kasmet vyksta poetui skirti literatūros, muzikos ir artumos vakarai prie laužo. Čia žaliuoja berželių alėja. 2016 m. Rokiškio Juozo Keliuočio viešosios bibliotekos iniciatyva, čia pastatytas Poezijos suolelis (aut. G. Varnas), 2017 m. – Literatūrinės sūpuoklės.

Su juos susiję vietovės Rokiškio r.: Degučių kaimas, Aleksandravėlės kaimas, Salų miestelis, Pandėlio miestas, Rokiškis.